

Mevrouw de minister

Geachte leden van de Commissie voor Onderwijs van het Vlaams Parlement

"Onderwijs is een ornament in welvaart en een toevlucht in tegenspoed." Aristoteles zei het al in de 4de eeuw voor Christus, maar het citaat is meer dan ooit actueel. Vorig jaar zei minister van Onderwijs Hilde Crevits nog dat jongeren hun schooljaar moeten kunnen afmaken. Wanneer kinderen tijdens het schooljaar moeten verhuizen en hun schooljaar dus niet kunnen afmaken, is dat een breuk met het grondwettelijk recht op onderwijs. Deze kwestie kwam ook al uitvoerig aan bod in de bijzondere hoorzitting van de Commissie voor Onderwijs van het Vlaams Parlement over de toekomst voor kinderen zonder papieren op 15 juni 2016. De kinderrechtencommissaris, vertegenwoordigers uit de onderwijssector en vertegenwoordigers uit de pleeg- en welzijnssector trokken daar aan de alarmbel over de problematische situatie van kinderen zonder wettig verblijf binnen ons onderwijs en riepen de minister en de commissie op om actie te ondernemen. Het afmaken van het schooljaar is immers cruciaal om de continuïteit en het recht op onderwijs te waarborgen. 'Onderwijs is een grondrecht dat niet gebonden is aan het al dan niet wettelijk verblijf op het grondgebied. Het waarborgen van dat recht staat voor ons voorop. Voor wie een lange en vaak traumatische weg naar Vlaanderen heeft afgelegd, is onderwijs meer dan een basisrecht. Na deze tocht is de school vaak het eerste instituut waar deze kinderen en jongeren zich kunnen thuis voelen, aan een nieuwe toekomst kunnen werken en even de ellende waar ze voor gevlucht zijn, kunnen vergeten. Ook al blijft dat ontheemde gevoel en het immense gemis van familie en vrienden prominent aanwezig. Aanvankelijk is alles nieuw voor hen in België: een nieuwe taal, een nieuwe school, een nieuwe cultuur, een nieuwe klas. Dan volgen jaren van hard werk en vele inspanningen van zowel henzelf als de school. Ze geraken geïntegreerd en steeds meer gemotiveerd om hun diploma te behalen en hier een toekomst verder uit te bouwen, en krijgen dan het deksel op de neus met de boodschap: 'sorry, jullie moeten alweer verhuizen'. Wij pleiten dan ook voor een warme en maximale invulling van dat onderwijsrecht.

Vluchtelingen leren er de taal van de regio waar ze wonen, maken vrienden en leren opvoeders en leerkrachten kennen die het beste met ze voorhebben. Maar wat ons de laatste tijd in het hart raakt, is het traject dat deze leerlingen binnen België moeten afleggen, soms over de taalgrenzen heen en dit op slechts 1 jaar tijd.

Starten in Dendermonde, vervolgens moeten verhuizen naar Nieuwpoort, nadien een paar maanden in Gent en tot slot eindigen in Oostende. Vier verschillende woonplaatsen, vier verschillende scholen en telkens opnieuw hetzelfde verhaal doen. Of die ene jongen van achttien jaar, alleen in België met zijn broer van 21 en van de ene dag op de andere, midden in het schooljaar, moeten verhuizen van Gent naar het tweetalige Brussel. Na maanden Nederlandse les moeten ze opnieuw beginnen. Een ander verhaal is dat van een zeventienjarige leerling die eerst drie maanden Frans heeft geleerd in Spa om dan te verhuizen naar Gent waar hij opnieuw niemand begrijpt.

Of het gezin met twee kinderen uit Irak dat al twee jaar in België verblijft en al op tal van plaatsen gewoond heeft (van Vlaanderen naar Wallonië, terug naar Vlaanderen en nu misschien terug naar Wallonië). De vader is zwaar ziek en krijgt hier medische begeleiding. De 16-jarige zoon is net als zijn zus een model-leerling, maar zal nu waarschijnlijk weer een andere taal moeten aanleren midden in het schooljaar? Wij

zien met lede ogen aan hoe een goed geïntegreerde leerling met een succesvolle schoolloopbaan plots verdwijnt.

Is dit geen verspilling van middelen? Leerlingen in de OKAN-klas zetten of op een Vlaamse school en ze dan weer wegrukken uit hun nieuwe vertrouwde omgeving waar ze eindelijk een beetje stabiliteit vonden

Vergeten we dan dat de school niet enkel een plek is om te leren, maar ook één om je goed te voelen en te werken aan je socio-emotioneel welzijn en persoonlijke ontwikkeling? Als leerkracht, opvoeder, directeur breekt je hart als zo een leerling in tranen voor je staat. Je wilt niet langer machteloos toekijken op zoveel onrecht. Je wilt aan de slag met die frustratie, vandaar deze brief. Leerkrachten en klasgenoten zien geen papieren. Wij zien geen legaal of illegaal. Wij zien een leerling als een andere op onze schoolbanken, die zijn best doet, die gemotiveerd is. Wij zien een kind, dat wij willen helpen, zoals wij al onze leerlingen willen ondersteunen. Ook voor ons, het schoolteam, valt zo'n verhuis dus bijzonder zwaar. Het gaat maar om één leerling, maar die ene leerling affecteert heel wat andere mensen. Als leerkracht steek je heel wat energie in deze leerlingen om hen vooruit te helpen, te motiveren, te ondersteunen. Als directie stippel je een beleid uit dat rekening houdt met hen. Die plotse verhuis heeft dus een serieuze impact op het schoolgebeuren (emotionele ontwrichting en ervaring van teleurstelling, machteloosheid, onrecht en onbegrip). Maar die verwijdering raakt ook organisaties en mensen buiten de school.

Het Gentse opvangcentrum de Reno sluit na 1 jaar en kinderen, jongeren en volwassenen die Nederlands hebben geleerd en een sociaal netwerk hebben opgebouwd, moeten van de ene dag op de andere hun thuis verlaten en verhuizen naar een andere streek. Men moet die ponton leeg krijgen en ze zoeken dus volop nieuwe plaatsen. De omgeving van Gent is daarbij prioriteit, maar als dat niet lukt kijken ze elders zelfs tot in Wallonië. Dat de boot weg moet daar heeft iedereen zich bij neergelegd, dit was maar een tijdelijke opvang. Maar we hadden zo gehoopt dat ze de mensen die hier goed ingeburgerd zijn, in de buurt van Gent zouden houden, in plaats van ze naar de andere kant van het land te sturen. Vooral de timing – twee dagen vooraf weten we dat pas – is pijnlijk, het maakt een mooi afscheid moeilijk. Je verplaatst mensen niet als bloempotten ! Binnen het welzijnslandschap wordt de nadruk steeds meer gelegd op het belang van continuïteit, waarom geldt dit niet voor vluchtelingen? Waarom moet een achttienjarige jongen die naar school gaat, de taal heeft geleerd en deelneemt aan stages om zijn talenten te ontdekken, plots verhuizen naar een stad waar hij niemand kent en men een andere taal spreekt? Na maanden Nederlandse les moet hij van nul beginnen. En dit midden in het schooljaar. Van de ene dag op de andere kan hij niet meer met de fiets naar school maar moet dit met de metro, de trein én de bus. Als hij dit überhaupt gaat mogen van zijn nieuwe verblijfplaats.

Ook in Deinze werd het opvanginitiatief (voor niet-begeleide minderjarigen) eind 2016 gesloten. De jongens die vaak school liepen in Gent werden over het hele land verspreid, zonder rekening te houden met het belang van het kind. De voogden hebben zich hier tevergeefs tegen verzet; ook een overlegmoment met Fedasil bracht geen zoden aan de dijk. Dit is dus al de tweede maal dat een opvanginitiatief de deuren sluit en dat het traject van de jongeren bruusk onderbroken wordt.

Wij kunnen ons niet vinden in een beleid dat geen rekening houdt met de inspanningen die mensen leveren om zich te integreren in hun buurt. Een beleid dat mensen wegrukt uit hun omgeving en hun school om hun helemaal opnieuw te laten beginnen.

Wij willen graag voor alle kinderen, ongeacht hun verblijfsstatuut, recht op onderwijs garanderen en maximale gelijke onderwijskansen realiseren. Daartoe is het nodig dat kinderen op zijn minst het schooljaar waarin zij zitten mogen afronden.

Met de meeste hoogachting

De Gentse onderwijsverstrekkers:

- Annemie De Clerck, Ignace De Baets; coördinatoren van het katholiek onderwijs in de stad Gent
- Peter Hertog, gedeputeerde provinciaal onderwijs Oost-Vlaanderen
- Luc Heyerick, voorzitter LOP SO Gent
- Stephan Brynaert, waarnemend algemeen directeur GO! scholengroep 22 Panta Rhei
- Pieter Delbarge, algemeen directeur Stedelijk onderwijs Gent
- Olivier Szafiro, directeur IVG-school